Тарих пәнінің мұғалімі: Жансүгір Д.С.

Сабақтың тақырыбы: **Кеңес өкіметінің көші-қон саясаты. Халықтар депортациясы. Миграционная политика советской власти. Департация народа.**

Сабақтың мақсаты:

Кеңес өкіметінің көші-қон саясаты - сталиндік қуғын-сүргіннің негізгі құрамдас бір бөлігіне айналғанын, жаппай депортацияның ұлтына, нәсіліне, жынысына қарамай жүргізілгенін баяндау.

Күтілетін нәтиже: Кеңес өкіметінің көші-қон саятының қалай жүзеге асырылғандығына және оның кезеңдеріне сипаттама береді.

Сабақтың түрі: аралас сабақ

Сабақтың әдісі: СТО элементтері, венн диаграммасы, топтық жұмыс, тест.

Сабақтың көрнекілігі: интерактиві тақта, КСРО-ның саяси картасы.

Сабақтың барысы:

I.Ұйымдастыру кезеңі

Сәлемдесу, оқушыларды түгендеу

Сыныпты екі топқа бөлу.

II. Үй тапсырмасын тексеру

- Қазақстанға басқа ұлт өкілдерінің қоныстану кезеңдерін атаңдар
- Әскери-казактық отарлаудың Қазақстан халқы құрамына тигізген әсері қандай?
- Орыс шаруаларын қоныстандыру қандай заң актілері негізінде жүргізілді?
- Патша өкіметінің көші-қон саясатының мәні неде?

III. Өзектілік кезеңі

- .Дүниежүзіндегі көнұлттық мемлекеттерді атаңдар?
- Депортация сөзінің мағынасы қандай?
- Сабақтың тақырыбы мен мақсатын таныстыру
- Жаңа сабақты өту кезеңі

Мұғалімнің сөзі: Социалистік заманда Кеңес Одағын мекендеген халықтардың қай-қайсысы болсын сталиндік зорлық-зомбылықтан, геноцид пен этноцидтен, саяси қуғын-сүргіннен аман қалған жоқ.
Кеңес өкіметі жылдарында жекелеген партия, кеңес, комсомолқызметкерлері ғана емес, тұтас бір халықтар — сенімсіз де сатқынұлттар қатарына
жатқызылып, тарихи атамекенінен күштеп жер аударылды.
Депортация латынша *deportatio* — «қуғындау», «көшіру» деген мағынаны білдіреді.

Депортация - лат. изгнание) в период массовых репрессий изгнание ряда народов СССР. В 1941 1945 гг. выселению подверглись балкарцы, ингуши, калмыки, карачаевцы, крымские татары, советские немцы, турки-месхетинцы, чеченцы и др. В 1989 г. принята Декларация о признании незаконными и преступными репрессивных актов против народов, подвергшихся насильственному переселению.

Халықтар депортациясын белгілі бір ұлтөкілдерінің белгілі бір іс-әрекеттеріне байланысты елден қуылуы деп түсіну қажет. Ал шетел тіліне енген сөздер сөздігінде «депортация»— қылмыстық және әкімшілік жаза ретінде мемлекеттен қуылу, көшіру, жер аудару деп көрсетілген.
1920—1950 жылдары тұрғындарды күштеп көшіру — сталиндік қуғын-сүргіннің негізгі құрамдас бір бөлігіне айналды. Жалпы КСРО- да депортацияға ұшырағандардың саны 1920 жылдан 1949 жылға дейін 3,2 млн адамға жетті. КСРО-да ең көп орын алған жаппай қуғын-сүргіндік көші-қондардың төмендегідей түрлері қолданылды:

- этностың белгілері бойынша депортация (*«жазаланган халықтар», «шекараларды тазалау»,«сенімсіз халықтар»*).
- әлеуметтік-таптық белгілері бойынша депортация (*1934 жылға дейінгі кулақтарды жер аудару*) кезінде келгендерді арнайы көшірілгендер (спецпереселенцы) деп атады.
- саяси мүдде негізіндегі 1934—1944 жылдары көшірілгендерді*«еңбек қоныстарындағылар»* деп атады. 1944 жылдан бастап*«арнайы қоныс аударылғандар»* деген атау қолданылды.

Топтық жұмыс(сипаттама беру, постер қорғау)

1- топ. Соғысқа дейінгі кезеңдегі халықтар депортациясы

2- топ. Соғыс жылдарындағы халықтар депортациясы

Мұғалімнің сөзі: жоспарлы көші-қон саясаты деген не? Оның мақсаты қандай?

Пікірсайыс түріндегі шығармашылық жұмыс

Тың жәнетыңайған жерді игерумен Одақтық өнеркәсіп құрылыстарын салу Қазақстан үшін тиімді болды	Тың және тыңайған жерлерді игеру мен Одақтық өнеркәсіптік құрылыстарын салу Қазақстан үшін тиімсіз болды

Венн диаграммасы :Патшалы Ресей мен Кеңестік Ресейдің көші-қон саясатындағындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтары

Көшбасшыларға сұрақ:

- Ұлт мәселесінің шешу жолдары қандай болу керек деп ойлайсың?
- Қазақстанды мекендеген ұлттардың мәдениеті қалай дамыған?

Сабақты бекіту

1.Депортация қандай мағынаны бідіреді?

А)Қуғындау, көшіру В)Қоныстану,жер аудару С)Уақытша көшіру Д)Жер ауңдару
2.Күштеп көшіру кімнің саясаты?

А)Брежнев Б)Горбачев **С)Сталин** Д)Хрущев
3.Депортацияға ұшыраған адамдар саны:

А)3,2млн Б)1,2млн С)3-5млн Д)1млн
4.Жоспарлы көші-кон қай жылдар аралығында болды?

А)1930-1960 **Б)1920-1950** С)1935-1945 Д)1915-1965
5.Депортация кезінде қанша отбасы көшірілді?

А)5000 Б)2000 С)1500 **Д)5500**
6.Қазақстанға күштеп қоныс аударылғандар қандай өңірлерге қоныстандырылды?

А) шағын қалаларға Б) орталықтар мен кеңшарларға

С) кеңшарлар мен игерілмеген жерлерге Д) өз қалауларымен
7. «Кіші қазан» науқаны кезінде босап қалған жерлерге қандай ұлттыр қоныстанды?

А)орыстар, поляктар,украиндар Б)Кавказ халқы,немістер

С)немістер,украйндар **Д)корейлер, поляктар, немістер**
8.Арнай қоныс аударылғандардың тұрмыстық мәселелерін шешу кімдерге жүктелді?

А) НКВД (Ішкі істер Халық Комиссариатына)
Б) Жергілікті билік ұйымдарына С)көші қон ұйымдастырушыларына

Д)орталық басқару ұйымдарына

VI.Оқушылардың білімін бағалау

- Үйге тапсырма: §25оқу, 147-беттегі сұрақтарға жауап беру, кесте құрастыру

VIII. Рефлексия кезеңі:

Бүгінгі сабақта........үйрендім

Бүгінгі сабақта.......... білдім

Бүгінгі сабақтан кейін ....білуім керек

Сабақтың тақырыбы: **Кеңес өкіметінің көші-қон саясаты. Халықтар депортациясы**

Сабақтың мақсаты:

Кеңес өкіметінің көші-қон саясаты - сталиндік қуғын-сүргіннің негізгі құрамдас бір бөлігіне айналғанын, жаппай депортацияның ұлтына, нәсіліне, жынысына қарамай жүргізілгенін баяндау.

Күтілетін нәтиже: Кеңес өкіметінің көші-қон саяатының қалай жүзеге асырылғандығына және оның кезеңдеріне сипаттама береді.

Сабақтың түрі: аралас сабақ

Сабақтың әдісі: СТО элементтері, венн диаграммасы, топтық жұмыс, тест.

Сабақтың көрнекілігі: интерактиві тақта, КСРО-ның саяси картасы.

Сабақтың барысы:

I.Ұйымдастыру кезеңі

Сәлемдесу, оқушыларды түгендеу

Сыныпты екі топқа бөлу.

II. Үй тапсырмасын тексеру

- Қазақстанға басқа ұлт өкілдерінің қоныстану кезеңдерін атаңдар
- Әскери-казактық отарлаудың Қазақстан халқы құрамына тигізген әсері қандай?
- Орыс шаруаларын қоныстандыру қандай заң актілері негізінде жүргізілді?
- Патша өкіметінің көші-қон саясатының мәні неде?

III. Өзектілік кезеңі

- .Дүниежүзіндегі көнұлттық мемлекеттерді атаңдар?
- Депортация сөзінің мағынасы қандай?
- Сабақтың тақырыбы мен мақсатын таныстыру
- Жаңа сабақты өту кезеңі

Мұғалімнің сөзі: Социалистік заманда Кеңес Одағын мекендеген халықтардың қай-қайсысы болсын сталиндік зорлық-зомбылықтан, геноцид пен этноцидтен, саяси қуғын-сүргіннен аман қалған жоқ.
Кеңес өкіметі жылдарында жекелеген партия, кеңес, комсомолқызметкерлері ғана емес, тұтас бір халықтар — сенімсіз де сатқынұлттар қатарына жатқызылып, тарихи атамекенінен күштеп жер аударылды.
Депортация латынша *deportatio* — «қуғындау», «көшіру» деген мағынаны білдіреді.

Депортация - лат. изгнание) в период массовых репрессий изгнание ряда народов СССР. В 1941 1945 гг. выселению подверглись балкарцы, ингуши, калмыки, карачаевцы, крымские татары, советские немцы, турки-месхетинцы, чеченцы и др. В 1989 г. принята Декларация о признании незаконными и преступными репрессивных актов против народов, подвергшихся насильственному переселению.

Халықтар депортациясын белгілі бір ұлтөкілдерінің белгілі бір іс-әрекеттеріне байланысты елден қуылуы деп түсіну қажет. Ал шетел тіліне енген сөздер сөздігінде «депортация»— қылмыстық және әкімшілік жаза ретінде мемлекеттен қуылу, көшіру, жер аудару деп көрсетілген.

1920—1950 жылдары тұрғындарды күштеп көшіру — сталиндік қуғын-сүргіннің негізгі құрамдас бір бөлігіне айналды. Жалпы КСРО- да депортацияға ұшырағандардың саны 1920 жылдан 1949 жылға дейін 3,2 млн адамға жетті. КСРО-да ең көп орын алған жаппай қуғын-сүргіндік көші-қондардың төмендегідей түрлері қолданылды:

- этностың белгілері бойынша депортация (*«жазаланган халықтар»*, *«шекараларды тазалау»,«сенімсіз халықтар»*).
- әлеуметтік-таптық белгілері бойынша депортация (*1934 жылға дейінгі кулақтарды жер аудару*) кезінде келгендерді арнайы көшірілгендер (спецпереселенцы) деп атады.
- саяси мүдде негізіндегі 1934—1944 жылдары көшірілгендерді*«еңбек қоныстарындағылар»* деп атады. 1944 жылдан бастап*«арнайы қоныс аударылғандар»* деген атау қолданылды.

Топтық жұмыс(сипаттама беру, постер қорғау)

1- топ. Соғысқа дейінгі кезеңдегі халықтар депортациясы

2- топ. Соғыс жылдарындағы халықтар депортациясы

Мұғалімнің сөзі: жоспарлы көші-қон саясаты деген не? Оның мақсаты қандай?

Пікірсайыс түріндегі шығармашылық жұмыс

Тың жәнетыңайған жерді игерумен Одақтық өнеркәсіп құрылыстарын салу Қазақстан үшін тиімді болды	Тың және тыңайған жерлерді игеру мен Одақтық өнеркәсіптік құрылыстарын салу Қазақстан үшін тиімсіз болды

Венн диаграммасы :Патшалы Ресей мен Кеңестік Ресейдің көші-қон саясатындағындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтары

Көшбасшыларға сұрақ:

- Ұлт мәселесінің шешу жолдары қандай болу керек деп ойлайсың?
- Қазақстанды мекендеген ұлттардың мәдениеті қалай дамыған?

Сабақты бекіту

1.Депортация қандай мағынаны бідіреді?

А)Қуғындау, көшіру В)Қоныстану,жер аудару С)Уақытша көшіру Д)Жер аударау

2.Күштеп көшіру кімнің саясаты?

А)Брежнев Б)Горбачев **С)Сталин** Д)Хрущев

3.Депортацияға ұшыраған адамдар саны:

А)3,2млн Б)1,2млн С)3-5млн Д)1млн

4.Жоспарлы көші-қон қай жылдар аралығында болды?

А)1930-1960 **Б)1920-1950** С)1935-1945 Д)1915-1965

5.Депортация кезінде қанша отбасы көшірілді?

А)5000 Б)2000 С)1500 **Д)5500**

6.Қазақстанға күштеп қоныс аударылғандар қандай өңірлерге қоныстандырылды?

А) шағын қалаларға Б) орталықтар мен кеңшарларға

С) кеңшарлар мен игерілмеген жерлерге Д) өз қалауларымен

7. «Кіші қазан» науқаны кезінде босап қалған жерлерге қандай ұлттыр қоныстанды?

А)орыстар, поляктар,украиндар Б)Кавказ халқы,немістер

С)немістер,украйндар **Д)корейлер, поляктар, немістер**

8.Арнай қоныс аударылғандардың тұрмыстық мәселерерін шешу кімдерге жүктелді?

А) НКВД (Ішкі істер Халық Комиссариатына)

Б) Жергілікті билік ұйымдарына С)көші қон ұйымдастырушыларына

Д)орталық басқару ұйымдарына

VI.Оқушылардың білімін бағалау

- Үйге тапсырма: §25оқу, 147-беттегі сұрақтарға жауап беру, кесте құрастыру

VIII. Рефлексия кезеңі:

Бүгінгі сабақта........үйрендім

Бүгінгі сабақта.......... білдім

Бүгінгі сабақтан кейін ....білуім керек